

Velja po pošti:
za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6-50
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnishvu:
za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-80
za en mesec 1-80
za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENE C

Inserati:
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13 v
za trikrat 10 v
za več ko trikrat . . . 9 v

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravišтво je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Brez discipline.

Žalosten je pogled na liberalne vrste. Sami stari maroderji ali pa mladi samosrajčniki. Nič discipline ni v tej vojski. Generala imajo, pa ga ne ubogajo. Dr. Tavčar bi rad pametno delal, pa kriče za njim Žerjavi, da oni boljše znajo. Ribnikar, dobri fant s častito brado in očmi kakor novorojen otrok, zabavlja prvakom, da še toliko politike ne razumejo, kakor stari črevelji. Za vsemi pa stoji Ivan Hribar, ki drugim privoščič, če se jim slabše godi kakor njemu.

Dr. Tavčar se je tega naveličal. Saj res ni prijetno nositi odgovornost za vse, mladi drobiž pa nič ne dela, ampak po oštarih obira tiste, ki morajo pred fronto stati. Razkol v liberalni stranki je očividni; ne da se z nobeno rečjo več zamašiti. Samo to ni lepo, da ga niti zdaj ne znajo zakriti, ko se liberalcem tako pasje slabo godi. Ugled in pomen liberalne stranke, ki je enak ničli, bo zdaj še pod ničlo padel v neskončno ničnost, ko vsi vidijo, kako je stranka razdrta. Tako je vse pri kraju, da je moral dr. Tavčar sam stopiti proti neizkušeni mladi piščadi, da ne napraví preveč škode. Tako je dr. Tavčar treščil mednjo v »Narodu« 27. t. m.:

Kje je disciplina? Vsaka stranka mora poznati vsaj toliko discipline, da svojim poslancem prepusti, izbrahi si primerno taktiko v odločilnih trenutkih. Pri klerikalcih ne bodeite nikdar čuli, da bi jih njihovi ljudje med zasedanjem deželnega zbora vehementno napadali, ter jim očitno metali polena pred kolena. Vse drugače je pri nas! Vsa — in tisti, ki o poslovniku deželnega zbora niti pojma nimajo, ki bi da sede sami v deželnem zboru niti nujnega predloga sestaviti ne umeli, kriče najbolj! — hočejo imeti svojo taktiko, kateri je glavna modrost razsajanje, pretep in druge take reči, ki dandanes nasproti večini 27 klerikalnih glav ne bi imele trajnega uspeha in to tudi takrat ne, če bi hrupna obstrukcija še mogoča bila. Pod častjo naših deželnih poslancev bi bilo, če bi se pustili na ta način terorizirati. Kadar bo končano zasedanje, takrat naj se poslanci na račun pokličejo, in gotovo je, da se za svoja mesta ne bodo trgali. Nasprotno, prav radi jih bodo prepustili mlajšim, kateri so prepričani, da so toliko inteligentnejši od starejših.

Dr. I. T.

Izborni! Dr. Tavčar, ki je pač veliko izkusil in pozna ljudi, tako malo ceni Žerjavovo in Ribnikarjevo modrost, da javno piše, da nista vstanu niti enega nujnega predloga spisati in da o poslovanju deželnega zbora še pojma nimata! Kadar bosta šla ta dva mladeniča zopet kam na deželo razsajat, naj se jima pove, kako misli o njih dr. Tavčar, in kako silno malo ju ceni.

Ampak pustimo to. Za nas zadostuje dejstvo, da so tisti liberalci, ki so še nedolgo tega na vse pretege kričali, da je S. L. S. needina in ki so to spravliali celo v nemške liste, tako razdrti in medseboj sprti, da se že javno spopirjemajo.

Mladi! Koliko ropota so liberalci napravili, ko so se oficijelno začeli »pomlahevati«! Mi smo se že takrat smejali in rekli, da ne bo nič, kar nam pa liberalci niso verjeli. Mi smo pa liberalne pomlajevce boljše poznali, kakor oni sami.

Mladi so zaupniki »Svobodne Misli« in delajo po njenih intencijah in načrtih. Ženejo stare v »kulturni boj« in jih poganjajo zoper nas v času, ko je naše ljudstvo tako železno organizirano, da si mora razbiti glavo vsak, kdor se vanj zaleti.

Mladi so aranzirali romanja po deželi, ki so se, komaj pričeta, že skazila. Delali so se namreč pobožne, zavijali oči proti nebesom in na vsak način in za vsako ceno hoteli biti katicolani. Ta nezrela hinavščina jih je takoj pokopala. Sicer pa so take bedarije po shodih klatili, da je moral dr. Tavčar sam na kmete, da saj nekaj popravi slabi vtis, ki so ga napravili.

Mladi so 20. september uprizorili, ob obletnici pa dr. Tavčarjevo ime izra-

bili za novo komedijo, ki se jim je pa radikalno izjalovila, kakor je znano. Osmešili so se v sami beli Ljubljani.

Mladi so sestavili znano pobalinsko interpelacijo za deželni zbor, zavoljo katere so »stari« toliko trpeli v zgodovinski tajni seji.

Mladi so začeli po različnih cunjicah zopet sirovi boj in to po 20. septembru, po onem članku v »Narodu«, v katerem je dr. Tavčar pisal, da naj preneha živinski ton in da »nasprotnika ne gre do nagega sleči«. Mladi so se pa zopet začeli v gnojici valjati in so celo barcelonske požigalce in morilce v posebnem članku pohvalili.

Nam je to prav, kakor so nam prav vse liberalne neumnosti. Bog jim daj čas in veselje, da jih čim več napravijo. Ampak dr. Tavčarju mora biti hudo, da mu tako črez glavo skačejo. In moč je vstal in pribil: Nič discipline ni v nas!

In da vojska brez discipline ne more zmagati, je kot beli dan jasno.

Popolna zmaga?

Gorica, 27. sept.

Pravzaprav je čudna reč to, pisati o izidu volitev, če ne veš, kakšen je izid. Precej pozno je že noč in vendar ni še prav nič jasno, ali je zmagala S. L. S. ali bodo ožje volitve. Gre se za par glasov. Zdi se pa in je precej verjetno, da ožje volitve ne bodo potrebne. Vendar je boljše, da bomo pripravljeni tudi na to — če tudi precej sitno — eventualnost. Jasen bo položaj brez vsega dvoma jutri, ko se zbere v Št. Petru glavna volivna komisija.

Udeležba je bila prilično tolika, ko zadnjič. Popolnoma natančne podatke imamo iz tolminskega okrajnega glavarstva. Tu so naši dobili 2865 glasov, liberalci 1759, socialisti 108 glasov. To razmerje je pač lepo, kaže pa, da so se volilci na Tolminkem manj udeleževali volitev, nego se je pričakovalo. O gorškem glavarstvu tudi lahko rečemo, da se je mnogo izboljšalo od zadnjič. Omenimo nekaj občin! Lepo je napredoval naš Št. Ferjan, Grgar, Lokovec in Solkan. Sploh lahko rečemo, da je povsodi tam, kjer društvena organizacija dobro uspeva, zmagala tudi politična zavest krščansko mislečega ljudstva. Prav značilna sta dva slučaja. Znano je, da je prejšnji deželni poslanec S. L. S. Anton Klančič v Podgori izjavil, da je izstopil iz S. L. S. ter pristopil k agrarni stranki. Ta sicer ne posebno močati korak g. Klančiča so liberalci in agrarci hoteli izrabiti ter agitirati z njim proti S. L. S., misleč, da bo Klančičevo ime in vpliv uničilo podgorski »klerikalizem«. Pa kaj se je zgodilo? Ko je zadnjič Klančič v Podgori agitiral za S. L. S., je ta dobila ondi 150 glasov. Sedaj, ko je Klančič svoj vpliv porabil proti svojim prejšnjim pristašem, je število glasov S. L. S. zrastle na 198. Liberalni glasovi so se zvišali le za 9 glasov. Škoda, da je ta »vplivni« moč, ki je vse, kar je v političnem življenju, postal po milosti dr. Gregorčiča, bil toliko časa ovira za razvoj naše organizacije v Podgori. — Drugi slučaj! Liberalni kandidat dr. Franko je ostal s svojimi tovariši v svojem domačem kraju in bivališču Solkanu za 65 glasov v manjšini za našimi kandidati. Tako cenijo in zaupajo Solkanci voditelju agrarcev — svojemu domačinu. Mimogrede bodi omenjeno, da pravi, pošteni agrarci dr. Frankota ne priznavajo več za svojega načelnika. Tako se maščuje politična neznačajnost!

In Kras? Ta se je vrlo dobro držal! Posebno komenski okraj se je popolnoma otrese liberalnih »trijonov«. Sežanski okraj je ves še po večini za liberalce, toda tudi tu so ljudski kandidati dobili tako znatne manjšine, da ne bo dolgo, ko tudi med Brkini zapoje aurtvaški zvon liberalcem.

Liberalci so nad izidom vsi prepade-ni. Samozavestno so govorili, da ni nobenega dvoma, da zmagajo takoj pri prvi volitvi. Sedaj pa morda res niti v ožje volitve ne pridejo, ampak brez njih propa-

dejo. — Kolikor je bilo nočoj možno do-gnati, bi kandidati S. L. S. imeli okrog 40 glasov absolutne večine. Vendar go-tovo še ni. Eventualne ožje volitve se vr-še v torek, 5. oktobra. Upajmo, da jih ne bo treba.

Furlanski krščanski socialci so priča-kovali več, nego so dobili. Račun so jim skazili Slovenci s svojimi števnimi kandi-dati. Tu je ožja volitev gotova. Slovenci naj bi šli volit Faiduttija, dr. Bugatta in Piccininija. — Ožja volitev v furlanskem okraju je torej uspeh Slovencev. Priznati moramo, da smo pričakovali več sloven-skih glasov nego je 646, vključno temu, da je najmanj 500 Slovencev v mestu bilo iz-puščenih iz volivnega imenika. Vendar so Slovenci za laškimi liberalci v mestu do-bili največ glasov. Laški liberalci v mestu so dobili 2064, Slovenci 646, krščanski so-cialci 391, socialisti 170 glasov.

Sklepam! Jutri telefonično poročam o uradnem izidu volitev. Naj bo karkoli, to je že gotovo: Med liberalci je pobitost, med katoliškimi možmi pogum!

Nago izdajstvo.

Prav odkrito rečemo, da v kljub mno-goterim izkušnjam naše slovenske libe-ralce vendar nismo imeli za tako zelo propadle kakor so v resnici. Ves svet ve, kako je sedanja vlada Slovanom so-vražna in kako je Nemcem pod njeno za-ščito zrastle greben, da zahtevajo lex Ax-mann, ponemčenje vseh centralnih uradov in hočejo celo slovenščino na Štajerskem kljub temu da je zakonit deželni jezik, iz zbornice in vsega javnega življenja sploh izgnati. Da je Bilinski glavna opora te vlade, to je tudi notorično, saj bi Nemci brez koalicije z Bilinskijevimi Poljaki nič ne pomenili. Ne da se utajiti, da je Bilin-ski glavni in prvi krivec v zadevi bosan-ske agrarne banke. Ta banka ima namen onemogočiti, da bi se slovenski bosanski kmet kdaj osamosvojil, marveč ga hoče potisniti v žrelo nemško-mažarskemu ka-pitalu. Zato se je nedavno v znani nem-ški političnosocialni reviji »Tag« oglasil nemški zgodovinar in narodni ekonom, dr. Wirth, in novo banko pozdravljal, čeprav je mažarska. Moč namreč izvaja, da bodo Slovani v Bosni vsled tega ostali večni sužnji, kar da je popolnoma prav. Nemci morajo to porabiti in širiti v Bosni svojo hegemonijo! Take dalekosežne posledice so rodili grehi Bilinskega, in včerašnji »Narod« si spriče tega upa zapisati, da je Bilinski »z dejanji osvedočil, da je Slo-vencem pravičen in naklonjen«. Kakšno označbo zasluži tako pisanje? Ker je Bi-linski liberalce z odpisom 900.000 K tako imenitno potegnil, da bo ljubljanska obči-na morala zdaj obrtno šolo sama zgraditi, dočim jo je prej država mislila zidati, ga hvalijo!

Kranjskim liberalcem do pičice enaki pa so štajerski. Ali ni res gnusno, da »Narodni Dnevnik« napada slovenske po-slance v štajerskem deželnem zboru, ker slovensko govorje in stavljajo slovenske interpelacije? Človek se prajema za gla-vo in se poprašuje, kje jemljejo štajerski liberalci pogum, da javno zagovarjajo dr. Kukovca, ki ostentativno le nemško in-terpelira in govori? In ker so nemškona-cionalni zagrizenci v štajerskem deželnem zboru slovenskim kmetom, volivcem dr. Benkovičevim, odrekli podporo le zato, ker jo je njih poslanec zahteval v sloven-skem jeziku, graja »Narodni Dnevnik« v današnji številki — dr. Benkoviča, češ, da je »nerodno postopati«, ker je »razdra-žil Nemce« in hujska zaradi tega volivce na poslance, ki je svojo narodno dolžnost storil! Fej, štajerski liberalci — Efiat je nasproti vam pravi pritlikavec!

Zato je hinavsko, če »Narodni Dnev-nik« v isti številki uvodoma grozi nem-škim poslancem, da bode deželni zbor šta-jerski poprej razbit kakor bodo mogli Nem-ci svojo nakano (onemogočiti slovenščino v deželni zbornici) uresničiti. Saj je ravn-o ta list slovenske poslance napadal — celo v uvodnem članku — ker so bili tako »nelojalni« in »nerodni«, da so začeli slo-venski govoriti, česar Ploj nikoli ni storil!

Ali bo razbil štajerski deželni zbor tisti dr. Kukawitz, ki nalašč nemške predloge stavlja in se je s tem še v »Narodnem Dnevniku« 25. t. m. na glas pobahal? Raz-bili bodo štajerski deželni zbor na ši po-slanci, če bo treba — liberalci pa se bo-do poskrili, kakor se vselej, ko se gre za res!

Za slovenščino na sred-njih šolah.

Zakaj se naj zgodovina, zemljepis in ma-tematika poučuje tudi v višjih razredih srednjih šol v slovenščini?

Z odlokom z dne 25. oktobra 1907, št. 2575, je visoko c. kr. naučno ministr-stvo določilo, da se imajo razven nemščine v višjih razredih gimnazij še tudi nadalje poučevati z nemškim učnim jezikom: zgo-dovina, zemljepisje in matematika. Zato so se v začetku leta 1908 slovenski sred-nješolski strokovni učitelji teh predmetov v svojih odsekih o tem posvetovali ter se soglasno izjavili na sledeči način:

Zgodovina, zemljepis in matematika se morajo tudi v višjih razredih naših gim-nazij poučevati v slovenskem jeziku, in sicer iz naslednjih, po dolgoletni izkušnji na tem polju pridobljenih razlogov:

1. Zgodovina in zemljepis sta učna predmeta, ki se poučujeta zaradi predmeta samega; nista pa sredstvo za izpopolnjevanje v znanju nemškega je-zika.
2. Zgodovina nima samo name-na, da podaja dijaku neko kopico zgodo-vinskih dogodkov, ampak mora predvsem vzgajati značaj, vplivati blagodejno na sr-ce in dvigati etično pojmovanje učencev, kar se pa da doseči le v materinem jeziku gojenca.
3. V nižjih razredih gimnazije se po-učuje ista snov v slovenskem jeziku. V višjih razredih pa naj se razumevanje zgodovine poglobi, česar se nikakor ne more doseči z nemščino; zakaj praktična izkušnja kaže, da ubija hitri prehod iz slo-venščine v nemščino gojenčev duh, me-sto da bi ga razvijal. Gojenec še ne ob-vlada jezika za samostojno izražanje last-nih misli, kar ga sili, da se uči predmete brezmiselno na pamet. To mu jemlje to-liko časa, da mora ali zanemarjati druge predmete in tudi telesno vzgojo, ali pa da postane, ker je z delom preobložen, ne-zmožen za nadaljevanje svojih študij. To učenje na pamet ovira tudi logično miš-ljenje in ne krepí vsebinskega pojmovanja nemških izrazov. Nemška beseda in več-krat tudi cela stavkova misel je dijaku prazen fantom brez vsebine in brez duha.
4. Ker dijak slovensko misli, šele iz slovenščine prevaja v nemščino, trpi pri tem znanje slovenskega in nemškega je-zika. Dijak se ne izraža s temeljito goto-vostjo ne slovenski ne nemški, da, pogosto se opazuje, da je naravna posledica te dvo-jezičnosti samo jecljajoč govor. Zaradi tega ne govori dijak, ko zapusti po osmih letih srednjo šolo, pravilno ne slovenski ne nemški.
5. Dvojezičnost v šoli vpliva tudi ne-gugodno na razvoj značaja, ubija enotnost naziranja, izkratka napravi iz človeka dvoživko, kar gotovo ni v korist ne na-roda, ne države.
6. Da bi se učili dijaki nemščino s po-moščjo zgodovine, bi bilo le tedaj mogoče, ako se vpele konverzačna metoda. To pa izključuje že visoko število učencev. Važ-nejši zgodovinski dogodki se lahko z nem-škim učnim jezikom obravnavajo pri po-uku nemščine, za katero potreba itak spre-meniti načrt in čitanke.
7. Da bi se vpeljal, oziroma pridržal jezikovni dualizem v šoli, je iz pedagogič-nega stališča obsojati; sklicujemo se na mnerodajna mnenja vseh znanstvenikov in naodličnejših pedagogov, ki vedno po-vdarioajo, da naj se dijak daj srednje-šolska izobrazba izključno le v materin-ščini.
8. Vsi drugi narodi naše države imajo popolne šole v lastnem jeziku. Edino Slo-venci — narod, ki šteje 1,300.000 duš — ima še in naj celo obdrži nestvor utrakvi-

stičnih šol. Člen 19. osnovnega državnega zakona pa jamči vsem narodom avstrijske države, toraj tudi Slovincem, da si postavijo na podlagi materinščine temelj vzgoji in izobrazbi.

Isti razlogi veljajo tudi za matematiko. Zlasti še povdarjajo profesorji matematike tole: Matematičnemu pouku pripada važna naloga, navajati učence k samostojnemu in logičnemu mišljenju, olajševati pravo umevanje naravnih zakonov in pospeševati pravilno in jasno izraževanje misli. Kako naj doseže dijak ta smoter, če se mora vedno boriti z jezikovnim izrazom? Matematika je že sama na sebi dovolj težavna, kaj šele v tujem učnem jeziku! Matematika se tudi uporablja pri naravoslovnih vedah. Če je za te namenjen slovenski jezik, je isti tembolj potreben za matematiko.

Končno še budi omenjeno, da ima matematika takorekoč svoj poseben jezik v svojih obrazcih in formulah, ki se bistveno razločujejo od navadne konverzacijske govorice, tako, da se pri matematičnem pouku kaj malo pridobi za jezikovno spretnost v nemščini. Torej bi od nemškega učnega jezika v matematiki dijaki imeli le škodo na strokovnem znanju in preciznem logičnem mišljenju, brez primernega dodatka za znanje nemščine. Spretnost v nemščini mora dijakom dati razširjen in reformiran pouk nemščine!

Z ozirom na omenjene razloge bo visoko c. kr. naučno ministrstvo ugodilo — tako se zatrudi upa — pedagoško-didaktični zahtevi po slovenskem učnem jeziku tudi v omenjenih predmetih na višjih razredih naših srednjih šol.

Za zgodovinski in za matematični odsek: dr. Žmavc.

Pri p o m b a. Nov učni načrt za pouk nemščine na popolnoma slovenskih gimnazijah, izdelan po gosp. prof. A. Štritoiu in odobren v odseku germanistov ter namenjen našim slovenskim gimnazijcem omogočiti popolno priučenje nemščine, je »Društvo slovenskih profesorjev« predložilo že meseca februarja leta 1909, visokemu c. kr. naučnemu ministrstvu v odobrenje. — Prošnja, da se vpletje slovenščina kot učni jezik za vse predmete tudi v višjih gimnazijskih razredih, pa je poslal istega meseca na isto ministrstvo visoki deželni odbor kranjski. — Pričakovati je torej, da vendar enkrat dobimo slovensko srednjo šolo, kajti brez slovenske srednje šole ostane slovensko vseučilišče vedno utopija!

Dr. Ž.

Deželni zbor kranjski.

X. SEJA KRANJSKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Ljubljana, 28. sept. 1909.

Dnevni red.

Na dnevnem redu današnje seje so sledeče točke:

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga organizacijski statut za slovensko trgovsko šolo v Ljubljani. — Ustno poročilo upravnega odseka: o prošnji okrajno-cestnega odbora kamniškega za vsprejem okrajne ceste Kamnik-Črna štajerska meja med deželne ceste; o prošnji občine Suhar za zgradbo vodovoda; o prošnji občine Krašnja za popravilo ceste iz Črne grabna v Moravsko dolino; o prošnji občine Krašnja za izboljšanje travnikov ob potoku Radomlja; o prošnji občine Iška Loka za podporo za zgradbo novega mostu na občinski cesti, vodeči od Iške Loke po barju do okrajne ceste Ig-Ljubljana; o poročilu deželnega odbora glede izvrševanja v § 13. nove vinske postave od 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210, določene pravice zastran nameščanja državnih kletarskih nadzornikov; o prošnji občine Lužarje za uvrstitev občinske ceste Kneji-Karlovec med okrajne ceste; o prošnji občine Stari Trg pri Črnomlju za zgradbo projektovanih cest čez Zagorčad do Predgrada na Dol ter iz Starega Trga čez Kot do prevoza čez Kolpo v Lučici; o prošnji občine Vinica za uvrstitev ceste Vinica - Preloka med okrajne ceste; o prošnji občine Struge za spremembo nameravane cestne zgradbe Mala Gora-Polom; o prošnji občine Fara radi otvoritve prometne čez most preko Kolpe na deželni cesti Kočevje-Brod; o prošnji občine Kandrše za uvrstitev občinske ceste od Pil-pahove grajščine do Vidrge med okrajne ceste; o prošnji občine v okrajne ceste cestnega odbora Trebnje za uvrstitev občinske ceste Nemška vas-Lukovek-Ornuška vas-Trebelno med okrajne ceste; o prošnji občine Postojna za podporo za zgradbo mostu čez Pivko pri Postojnski jami in za preložitve ceste; o poročilu deželnega odbora v zadevi odprave premij za pokončavanje zveri; o prošnji občine Butoraj za razdelitev vzdrževanja občinske ceste čez Svibenj med občini Butoraj in Loka; o poročilu deželnega odbora glede izboljšanja Narinskih pašnikov; o poročilu deželnega odbora z načrtom službene pragmatike za deželne uslužbenke. — Ustno poročilo finančnega odseka: o nujnem predlogu gospoda poslanca dr. Lam-

peta in tovarišev glede ustanovitve in organizacije gospodinskih tečajevna kmetih; o nujnem predlogu gospoda poslanca dr. Zajca glede ustanovitve petih ustanov za medicinske slušatelje; o poročilu deželnega odbora glede zvišanja letnega prispevka za kmetijsko-kemiško preiskušališče v Ljubljani; o poročilu deželnega odbora glede dovolitve pobiranja vodovodne doklade v Malih Vižmarjih, občina Št. Vid; o poročilu deželnega odbora glede deželne podpore za zgradbo ceste Bohinjska Bistrica-Ravne; o poročilu deželnega odbora glede zgradbe vodovoda Cerkljica-Rakek.

Novak začne.

Seja se je pričela ob 10. uri 37 minut dopoldne. Čita in odobri se zapisnik zadnje seje. Poslanec Novak se prikloni k besedi in se pritožuje, češ, da je poslanec Demšar zadnjič položil roko na njegovo telo. Dež. glavar: Nisem videl nič takega, kar je omenjal poslanec Novak. Dr. Tavčar ugovarja zaradi ustnih poročil. Deželni glavar odstavlja zato z dnevnega reda vsa ustna poročila.

Pet ustanov za medicinske slušatelje.

Dr. Krek poroča o nujnem predlogu poslanca dr. Zajca glede na ustanovitev petih ustanov za medicinske slušatelje. Ustanove se dovolijo.

Lenarčičev nujni predlog.

Lenarčič utemeljuje svoj nujni predlog z ozirom na deželni železniški svet. Na galeriji se čuje, da utemeljuje zato danes svoj nujni predlog, ker se boji, da ne bo imel več prilike, da ga utemeljuje. Bojazen Lenarčičeva je precej upravičena, ker je verifikacijski odsek sklenil, da razveljavi njegovo izvolitev, čemur najbrže zbornica ne bo ugovarjala.

Lenarčičev nujni predlog je obveljal in se odkazal upravnemu odseku.

Železnica Polzela-Kamnik.

Dekan posl. Lavrenčič utemeljuje svoj sledeči samostalni predlog:

Deželni zbor skleni:

1. Železniška zveza Kamnika s progo Celje-Zeltweg je za gospodarsko povzdigo kamniškega okraja, zlasti procvit kamniškega mesta, kakor tudi za izpolnitev železniškega omrežja v deželi, potrebna. 2. Deželnemu odboru se naroča: Stopi nemudoma v dogovor z deželnim odborom štajerske vojvodine, in če je le mogoče, vzajemno z njim obrne na osrednjo vlado z zahtevo, naj se že prihodnjemu zasedanju državnega zbora predloži načrt one zvezne proge na državne stroške.

Govor poslanca Lavrenčiča priobčimo jutri.

Bolnišnica v Bohinju.

Poslanci Piber in tovariši so danes na gospoda c. kr. deželnega predsednika v zadevi bolnišnega poslopija, katero je zgradila c. kr. železniška uprava na Bohinjski Bistrici, kasneje pa prodala ondodnemu zdravstveno-okrožnemu zastopu, vložili interpelacijo.

Sejo zaključil gosp. glavar ob 12. uri 15 minut. Naznani, da skliče prihodnjo sejo pismenim potom.

× × ×

Verifikacijski odsek

je sklenil poročati deželnemu zboru, da se izvolitvi liberalnih poslancev Višnikarja in Lenarčiča, ki sta upravičeno protestirani, razveljavita.

× × ×

Liberalni poslanec se klar'a dež. predsedniku.

Liberalci vedno grozno vpijejo in zabavljajo čez kranjskega deželnega predsednika barona Schwarza. Kaj vse so mu že očitali, grozili, da prekinejo vsako občevanje z njim. Nikdar nismo veliko dali na te grožnje. Danes smo videli, da smo prav sodili. Pred začetkom seje nese liberalni dež. poslanec Gangl deželnemu glavarju nek spis. Ko gre mimo sedeža kranjskega dež. predsednika barona Schwarza, se mu globoko pokloni. Seveda je vljudni baron prijazno odzdravil.

Nemški furor.

Nemci proti slovanskim uradnikom pri nižjeavstrijskem namestništvu in pri drž. uradih na Nižjem Avstrijskem.

Ne samo, da so nemški nacionalci sklenili z vso odločnostjo urgirati lex Axman, da hočejo onemogočiti rabo slovenščine v štajerskem deželnem zboru ter da niti ne pomislijo, da v tem trenutku mora izginiti vsaka dvojezičnost iz kranjskega deželnega zbora in kranjskih deželnih uradov, je v današnji seji nižjeavstrijskega deželnega zbora nemški nacionalci Fr. Pittner vložil interpelacijo na ces. namestnika nižjeavstrijskega, v kateri se pritožuje, da je pri ces. namestništvu na Nižjem Avstrijskem nastavljenih »preveč čeških in poljskih uradnikov«.

Ako se pomisli, da nima ces. namestništvo na Nižjem Avstrijskem reševati samo nižjeavstrijskih zadev, ampak da dobiva ogromno vlog tudi iz slovanskih krajev države, ako se pogleda na veliko slovansko manjšino na Dunaju, tedaj je ta

interpelacija zopet nova provokacija slovanskega prebivalstva v Avstriji, ki bo našla odmev po deželnih zborskih, kjer imajo Slovani večino. Značilno je, da se interpelant zaganja celo v slovanske policijske uradnike na Nižjem Avstrijskem, celo v policijske stražnike, ki so Slovani. Če meni, da za Slované teh ni treba, je to seve le na čast Slovanom, vendar kaže ta skrajnost, kako nemški furor niti pri taki instituciji kot je policija noče poznati stvarnosti. Odločujoči avstrijski faktori morajo skrbeti, da se postavi jez nemške-mu furorju, sicer napravi ta furor v avstrijskih razmerah pravi kaos. In da je to njegov namen in končni njegov cilj, bi morali uvideti avstrijski državniki. Sedaj je že skrajni čas za to!

S. K. S. Z.

V včerajšnji seji S. K. S. Z. se je sklenilo: Predavanja se prične prihodnji torek, t. j. 5. oktobra. Vrše se radno v dvorani S. K. S. Z. Izredna predavanja pa se bodo vršila v veliki dvorani »Unionovi« po potrebi in proti primerni vstopnini. Prvo predavanje bo imel dr. Krek.

Poučni kurzi so se določili za stenografijo, knjigovodstvo, carinstvo, laščino in socialno vprašanje. Za laščino se je kurz že pričel, za druge predmete pa se objavi pričetek v »Slovincu«.

Nasvetovalo se je, naj bi priredil dramski odsek S. K. S. Z. poučni tečaj, ki bi trajal en teden, za fante iz dežele. Priredijo se po deželi pogosto predstave, med igralci je precej talentov, treba jih nekoliko izobraziti in seznaniti jih s stvarmi, ki spadajo k odru. Ob enem pa bi bilo dobro, da bi prišli semintja z dežele pogledat kako dobro igro kako se uprizori v gledišču.

Sklene se, da se osnuje znova pevski zbor S. K. S. Z. in se začne v ta namen nabirati pevci in pevke. Socialni kurz se bo vršil prihodnje leto ob Veliki noči.

Pristopajte k S. K. S. Z.! Naj ne bo nobenega našega somišljenika v Ljubljani, ki ne bi bil član S. K. S. Z. Članarina znaša na leto le 1 K 20 v, ustanovniki pa plačajo 20 K.

Dnevne novice.

+ **Državna podpora za kranjske vodovodne naprave.** C. kr. poljedelsko ministrstvo je ravnokar dovolilo 40odstotni državni prispevek za deset kapnic v brdskem okraju (občina Stara vas). Kaj bo zdaj »Narod« počel? Kar počiti bo moral od jeze in zavisti, da Bilinski ne pleše popolnoma tako, kakor mu je dr. Tavčar ukazal v deželnem zboru!

+ **Občni zbor »Kmečke zveze za ljubljansko okolico«** bo v nedeljo, dne 3. oktobra t. l., ob 10. uri dopoldne v dvorani S. K. S. Z. v hotelu »Union«. Poročali bodo poslanci dr. Šusteršič, Povše in Dimnik. Na dnevnem redu je potem odborovo poročilo in volitev načelnika in drugih odbornikov. Možje-kmetje, pridite v obilnem številu!

+ **Liberalci škodljivci kranjske dežele.** V današnji seji kranjskega deželnega zbora so pokazali liberalci, koliko da jim je za varčnost. Tisti dr. Tavčar, ki vedno propoveduje dostojnost in priporoča varčnost, je danes povzročil kranjski deželi ogromne, popolnoma nepotrebne stroške. Na dnevnem redu današnje seje kranjskega deželnega zbora so bila vevlačna ustmena poročila gospodarskega značaja. Od nekdanj je bila navada, da se je poročalo ustmeno in da so se tako prihranili ogromni stroški kranjski deželi. Tu se dvigne dr. Tavčar in pravi, da hoče imeti vsa poročila natisnjena v rokah. Po zastarelem poslovniku je imel prav. Deželni glavar dvorni svetnik pl. Šuklje je zato odstavil z dnevnega reda vsa ustmena poročila. Nam je popolnoma prav kar je napravil dr. Tavčar. Skrbeli bomo, da izve zadnji volivec in davkoplačevalec, kako skrbé liberalci za nove, ogromne stroške kranjski deželi samo zato, ker so liberalni poslanci preleni, da bi poslušali pozorno ustna poročila, kar je njihova dolžnost. Pečat zapravljanja deželnega denarja in pečat lenobe ostane kranjskim liberalnim poslancem pritisnjen. Le tako naprej!

+ **Dr. Novak** je v današnji seji deželnega zbora vzdignil roko in se je bridko pritožil pri deželnem glavarju, da je bil tepen v zadnji seji ter je zatožil poslanca Demšarja nekorektnega dejanja, baje nekega približanja, ki ni bilo na dnevnem redu. Deželni glavar je očetovsko poučil dr. Novaka, da kar je bilo v tajni seji, ne spada v javno sejo. Če je dr. Novak tajno kakšno stvar izvedel, čul ali občutil, naj jo tudi tajno ohrani. Dr. Novak je pa le hotel dalje govoriti in je dalje tožil Demšarja glavarju. Glavar je vzel dr. Novaku besedo, a mladenič je le dalje silil in proti opetovani prepovedi deželnega glavarja začeljen govoriti, kakor otrok v šoli, ki se še ni naučil, da je molk zlato — posebno v gotovih slučajih. S tem je zagrešil dr. Novak težko prekršitev opravil-

nika, ker si je lastil besedo, ko mu je deželni glavar že besedo vzel. Za to je za služil dr. Novak kazen, ki ga to pot ni za dela, a gotovo je, da bi v slučaju ponovitve dr. Novak moral zapustiti zbornico in tovariša Demšarja, ki je tako sočutni in prijazno opazoval boščinine dr. Novakove.

+ **Poslanec Demšar in poslanec dr. Novak.** Po današnjem klavnem nastopu liberalnega poslanca dr. Novaka, ki se sedi v deželnem zboru, dasi mu je večina tiste trgovske zbornice, ki ga je izvolila izrekla nezaupnico, smo se obrnili na poslanca Demšarja in dobili sledeče pojasnilo: Zaradi nastopa s poslancem dr. Novakom v četrtkovi zbornični seji se ne bom prav nič opravičeval. Za svojo dolžnost si štejem, da pokažem vsakemu poslancu nasprotnih strank, ki se bo v surov obliki silil med moje tovariše, da nisem zadovoljen s takim zaletavanjem! — Tako pojasnilo vtrga, odločnega našega poslanca Demšarja. Njegovemu pojasnilu pristavljamo, da se je zaletaval poslanec dr. Novak v četrtkovi tajni seji v velezaslužnega načelnika naše stranke posl. dr. Šusteršiča. Popolnoma prav je imel poslanec Demšar, da je poučil poslance dr. Novaka, naj ne sili v načelnika naše stranke, ker je to zelo, zelo »nedostojno«. Le skromni, gospodje liberalni gostači v kranjskem deželnem zboru!

+ **Zakaj dela poslanec Gangl komplicirano baronu Schwarzu?** Ne obsojajte ga, »radikalnega« in »dičnega« zastopnika idrijskih radikalnih liberalnih Schwarzov-zrcev in še radikalnejših republičanskih idrijskih socialnih demokratov. Saj je »neodvisni« Gangl zdaj, ko je podražljiva idrijska realka, c. kr. mož, in kot tak mora seveda delati poklone kranjskemu deželnemu predsedniku.

+ **Tudi ti, o Turk!** Kako je bil včasih deželni poslanec Turk hud na kranjskega deželnega predsednika barona Schwarza! Zdaj ni več. Pobira stopinje za Ganglom. Ob 12. uri 6 minut popoldne se je v deželni zbornici gospodu baronu globoko poklonil, ko je le-ta ravnokar govoril s poslancem Višnikarjem. Sploh so danes liberalci s Schwarzem grozno prijazni. Niti eden ga ni nahrulil!

+ **Nova gospodinjška šola na Kranjskem** se bo vsled sklepa deželnega odbora otvorila 15. oktobra t. l. v Vodicaх za kamniški okraj, po vzgledu gospodinjške šole na Vrhniki. Vodstvo šole se bo, kot na Vrhniki, izročilo šolskim sestram.

+ **Bivši poljedelski minister grof Buquoy umrl.** V St. Petru pri Gorici je umrl bivši avstrijski poljedelski minister grof Ferdinand Buquoy, star 53 let. Truplo jutri prepeljejo na Dunaj.

+ **Predavanje** je bilo v nedeljo 26. t. m. na Uncu. Zbralo se je lepo število mož in fantov. Predaval je dr. Rožič o naši društveni organizaciji. Oglasilo se je takoj okrog 30 članov za novo izobraževalno društvo.

— **Deželno norišnico na Goriškem** otvorijo, kakor hitro bode imenovano uradniško osobje, predvsem ravnatelj. Precejšnje število dobro kvalificiranih prosilcev obeh narodnosti se je oglasilo. Deželni odbor je sestavil organizacijski statut za upravo službe v tem zavodu. Statut temelji na proučevanju računskega ravnatelja Kavčiča, ki se je v ta namen mudil v raznih norišnicah v tu- in inozemstvu.

— **V »Ljudskem Domu«** v Kranju bo predaval 2. oktobra, ob pol 8. zvečer dr. Globočnik o »Veljavi človeškega življenja«.

— **Društvo tesačev** se je ustanovilo preteklo nedeljo v Loškem potoku. Delavsko strokovno društvo bo to. Kako zelo potrebno je kaj takega zlasti pri nas, je pričala velika udeležba in pa navdušenje delavcev, ko se jim je razložil pomen in namen te nove ustanovitve. Društva namen je: 1. Delavcu nuditi in preskrbeti pravno varnost pri pogodbah s trgovci, pri pogajanjih itd. 2. Delati reklamo za domače delavce, preskrbeti jim dela. 3. Bolniško zavarovanje. Komur je znano, kaj morajo naši ljudje »Hrvatariji« pretrpeti v daljnih šumih hrvatskih, slavonskih ogrskih itd., kolikokrat so od raznih židov še za tiste krajcarje ogoljufani in kako nesramni so židje glede pogodb, mora uvideti, da bo zlasti prva točka za naše ljudi silnega pomena. Nič manj važni ste ostali dve točki. Društvo začne poslovati, ko se postavno dovoli. Prosimo pa že sedaj vse slovenske trgovce, ki rabijo tesačev za trame, prage itd.), naj se obrnejo na nas, ker zlasti letos se oglašja malo trgovcev in agentov. Naslov: K. Škulj, Loški potok, p. Travnik, Kranjsko. — Podpirajmo v prvi vrsti naše slovenske delavce!

— **Slovensko gledališče v Trstu** prične s predstavami v nedeljo, 3. oktobra. Tržaško slovensko »Dramatično društvo« objavlja obširen, zanimiv program. Režiserka je gospa Danilova.

— **Prvi vodilji zrakoplov v Avstriji** je za graški »Jesenski sejem« konstruiral Franc Renner s svojima sinovima Anatolom in Aleksandrom ter je te dni v Gradcu

srečno poletel v zrak. Zrakoplovu je ime »Estaric I.«

— **Iredentovske demonstracije v Trstu.** Iz Trsta poročajo: Sinoči o polnoči so prišli v Trst iz Benetk s parnikom »Graf Wurmbrand« italijanski učenjaki, ki so jih že toliko časa težko pričakovali tržaški neodrešenci. Na pomolu S. Carlo se je bilo nabralo par sto navadnih, neizogibnih liberalcev in mazinjancev, ki so dajali z različnimi patrijotskimi vzklki duška svojim po odrešenju hrepenečim željam. Pomol je bil hitro sprazen po policiji. Demonstranti so bili med razsajanjem potisnjeni na Borzni trg, kjer so se uprli policiji z običnimi iredentskimi vzklki. Bilo je aretiranih 20 oseb, med temi dve »dami«.

— **Slovensko učiteljske v Gorici.** Kakor se govori, se prične pouk na tem zavodu prihodnji četrtek.

— **Lahi hočejo nemirov na vsak način.** »Edinost« poroča, da se pripravljajo zahrbtni napadi na slovenske meščane in osobito diake. Policiji priporočamo, naj pazi na znane laške lokale, kjer se o tem često na tihem razpravlja! Slovenci pa: pozor!

— **Pri č. 00. frančiškanih v Novem mestu** so te spremembe: Gvardijan p. Gotthard Podgoršek, vikarij p. Otokar Aleš, novo došli učitelji p. Krizostom Wester. — Deška šola v samostanskem poslopju se radi prešuševanja začne teden pozneje.

— **Novomeška gimnazija** ima 277 učencev, med temi je pet privatnih, tri v I. a, ena v II. a in ena v III. razredu. Po razredih: I. a 47, I. b 42, II. a 26, II. b 30, III. 35, IV. 30, V. 23, VI. 17, VII. 13, VIII. 14. Toliko učencev še ni imela novomeška gimnazija od svojega začetka (l. 1746.) nikdar.

— **V dijaško kuhinjo** v Novem mestu je sprejetih 61 gimnazijcev in 8 iz ljudske šole.

— **Šolstvo v Novem mestu.** Na c. kr. gimnaziji je dozdej sprejetih 277 dijakov. Učne sobe so pa tako majhne. Pozivljamo poslanca S. L. S., da tudi v deželnem zboru povzdigne svoj glas, da se novo gimnazijsko poslopje čim prej začne graditi. Ako bi bile take razmere na kakšni nemški gimnaziji, bi se jim takoj ustreglo. Enaka pravica za vse! — Deška ljudska šola šteje: I. 39, II. 50, III. (a in b) 65, IV (a in b) 61, vkup 215 učencev. V 3. in 4. razredu se že vrši reden pouk, v 1. in 2. razredu se prične prihodnji teden. — Na deškiški ljudski šoli v Novem mestu je učenik v vseh razredih 185. V posameznih razredih: v I. 40, v II. 31, v III. 41, v IV. 26, v V. 21, v VI. 26.

— **Ustanove za onemogle železnice.** Dohodke naslednjih ustanov za onemogle in podpore potrebne železnice, bode po določbah ustanovnih pisem razdeliti: 1. Avstrijski železniški podporni sklad. 2. Matija vitez Schönererjeva ustanova. 3. Moritz baron Königswarterjeva ustanova. 4. Ustanova za avstrijske železniške pohablence. 5. Ferdinand Lindnerjeva ustanova. 6. Friderik Avgust Birkova ustanova. 7. Josip Dorrekova ustanova. 8. Fran Riesnerjeva ustanova. Prošnje je polagati najkasneje do 27. t. m. pri načelniku južnega kolodvora. Tajništvo pa daje nadaljna pojasnila.

— **Zborovanje avstrijskih prodajalcev tobaka.** Preteklo nedejo so v Gradcu zborovali zastopniki posameznih deželnih zvez prodajalcev tobaka. Predsedoval je predsednik državne zveze prodajalcev tobaka gosp. Matzku, ki je tudi prvi referiral o »splošnem položaju prodajalcev in njih zahtevah«. Opozorjal je na sklepe prejšnjih zborovanj, ki pa jih ni vpoštevala vlada. Zato je zveza poslala petico na poslansko zbornico in na finančno ministrstvo, v kateri se utemeljuje zahteva po zvišanju dohodkov. — Gosp. pl. Makovski je protestiral proti ustanavljanju novih prodajal tobaka, s čimur se konsuma tobaka pač ne zviša, ampak se oškoduje obstoječe prodajalce. Opozorjal tudi, da bi bilo prav, ako bi se svalčicam zboljšal tobak, potem naj bi lahko vlada tudi podražila svalčice. V slučaju monopoliziranja vžigalic naj bi se vžigalice prodajale samo v prodajalnih tobaka. Končno se je sprejela resolucija: 1. Tekom petih let naj se nikjer ne ustanovi nova prodajalna tobaka; 2. Po smrti lastnika prodajalne, smejo voditi isto član družine; 3. v prodajalnih na kolodvorih naj imajo tudi nedeljski počitek; 4. zvišanje provizije pri prodaji poštnih vrednosti od 1 na 3 vinarje; 5. Povspušuje se naj namene jubilejnega podporna fonda prodajalcev tobaka; 6. Zapiranje prodajaln se naj uredi po krajevnih razmerah. Shod obsoja, da peticija zaradi zvišanja provizije pri tobaku še vedno ni rešena. — Nato se je zborovanje zaključilo.

— **Zlomil si je roko** v Mengšu včeraj 9-leten deček Avgust Orel, ki je obiral orehe. Padel je iz drevesa, 6 metrov globoko na tla.

— **Ubila se je** včeraj zvečer v Mengšu Marija Mencinger. Padla je v hiši po stopnicah navzdol.

— **Umril je** na Krškem posestnik in v pokojeni obč. tajnik Franc Rostohar, star 63 let.

RUSKI ČASTNIKI PONEVERILI MILIJONE.

Peterburg, 28. septembra. Pri trdnjaviških delih na polotoku Kvantung so se vršila poneverjenja, ki presegajo dosedaj vsa podobna dejanja. Ves ruski vojni inženirski zbor se bo moral zagovarjati, na čelu general Basilowski. Preiskovalna komisija, kateri načeluje grof Bobrinski, ima dela za več mesecev, da zbere vso otežujočo snov. Poneverjenja se cenijo na več milijonov rubljev.

Položnice smo priložili včerajšnji številki »Slovenca« v svrhu nadaljnje obnove naročnine. Prejeli so jih vsi oni p. n. naročniki, ki jim je, oziroma jim bo koncem tega meseca potekla naročnina. Sicer ima pa itak vsak p. n. naročnik označeno na naslovnem listu, kako stoji z njegovim plačilom. Kdor bi pomotoma položnice ne bil prejel, naj jo izvoli reklamirati.

Štajerske novice.

+ **Katoliško politično društvo za sodnijski okraj Sv. Lenart v Slov. goricah** popolnoma odobrava odločen nastop poslancev S. K. Z. v deželnem zboru v Gradcu. Poziva jih, da vztrajajo v tem hudem boju za pravice slovenskega jezika, za težnje slovenskega ljudstva. Kl. če jim: niti koraka nazaj! Slovensko ljudstvo, njih volivci, jih podpirajo s svojimi neomajnim zaupanjem. Obenem ogorčeno obsoja nečuvstvo postopanje liberalnega poslanca Kukovca.

š **»Slovenische Sprachkurze«** priredijo mariborski Nemci, ki s tem javno in pred vsem svetom spoznajo veliko važnost našega jezika. Rodojubi! Slovenci! Če se celo zagrizeni Nemci uče našega jezika, tedaj smo lahko uverjeni, da naš jezik ni brez pomena. Zato pa svojo barvo povsod tudi javno pokažimo! Slovan na dan!

š **Maribor.** Pred porotnim sodiščem je bil obsojen Franc Domanjko iz Sv. Miklavža pri Ormožu radi požiga na štiri leta težke ječe. — Radi enakega prestopka je bil obsojen Franc Cipros iz Kraljeva na 15 let zapora, poostrenega z vsakoletnim postom in trdim ležiščem na dan požara. Pri tem moramo opomniti, da je v nemških listih vedno brati v teh poročilih: »wündische«, »slovenische«, kot bi samo Slovenci imeli take madeže na sebi. Mi ne zagovarjamo teh grešnikov, toda zakaj bi naš narod kazali svetu kot narod pobijalcev in požigalcev, ko sami niso nič boljši, če ne slabši? Naj le malo pogledajo po rajhu in drugem »deutsches Gebietu«!

š **Juršinci.** Kraj Slomi se od moškanskega poštnege urada prideli juršinski pošti ter bo zvezan z njo trikrat na teden!

š **Iz pošte.** Absolvirani gimnazijec Ljudevit Zupančič v Celju je imenovan poštним praktikantom v Ljubnem na Zg. Štajerskem.

Ljubljanske novice.

lj **Mutasti dostavljavci!** Gospodje, katerim smrdi naša slovenščina, so zelo iznajdljivi. Pretečen teden je prinesel naš list kratko notico o nemški predrznosti, ki je toliko, da pošilja po Ljubljani nemškega sluga, ki ne razume ali noče razumeti slovenščine in v slovenski pisarni kljub pozivu ni hotel govoriti slovensko. Danes je prišel zopet dotični sluga v isti zadevi, pomolil v podpis odlok, v katerem je bilo pisano to, kar bi imel pretečeni teden ustno opraviti, ter zopet odšel, ne da bi izustil eno samo besedico, ne da bi pozdravil, ko je prišel in odzdravil, ko je odšel. Toraj če ne gre nemško, pa raje nič! Tako je menda poučil gospoda slugo njegov šef, ki menda tudi ne vé, da je na slovenski zemlji.

lj **Slovensko deželno gledališče.** V soboto dne 2. oktobra t. l. se odpre gledališka sezona z dramsko predstavo (za nepar), v nedeljo popoldne ob 3. je prva ljudska dramska predstava, v nedeljo zvečer pa je prva operna predstava (za par). Kakor doslej, se vrše tudi vbodoče popoldanske predstave ob nedeljah izven abonementa. Vse operne in operetne premijerske predstave se vrše izven abonementa. Prva dramska noviteta bode Michaelisova drama »Revolucijska svatba«; prva ljudska predstava bo uprizoritev Nestrojeve burke »Utopljenca«, prva operetna noviteta Fallova »Dolarska princesa«, prva operna noviteta pa d' Albertova »Nižina«. Ker je opera »Nižina« v pevskem in zlasti orkestralnem oziru izredno težka, se uprizori kot prva opera v novi opremi in s pomnoženim zborom opera »Lohengrin«.

lj **Poročil se je** danes lesni trgovec gosp. Ernest Hieng z gđ. Marijano Perdan. Najskrenejše čestitke!

lj **Društvo slovenskih katehetov** ima prihodnji četrtek dne 30. septembra ob petih popoldne prvi sestanek v tej sezoni. Razgovor: Dekret »S. congregatio-

nis concilii« z dne 20. dec. 1905, o pogostnem in vsakdanjem sv. obhajilu z ozirom na šolsko mladino. Poroča katehet Čadež. — Določitev spovednih dni za ljubljansko dijaštvo. — Slučajnosti. Lokal: Mala dvorana »Kato. Tiskarne«. K obilni udeležbi vabi odbor.

lj **Delniška družba pivovarne »Union«.** Deželno predstvo je v soglasju s trgovskim ministrom dovolilo podružnici c. kr. zas. avstr. kreditnemu zavodu za trgovino in obrt ter tvrdki I. Kosler & Comp., da osnujeta akcijsko družbo »Delniška družba pivovarne Union« s sedežem v Ljubljani.

lj **Osebnost.** Ekselencija general fml. Anton Marsch je dospel v nedeljo zvečer v Ljubljano in se nastanil v hotelu »Union«. Včeraj jutraj je nadzoroval deželno brambo ter popoldne odpotoval iz Ljubljane.

lj **»Delavsko« zvezo »Vzajemnost«** so osnovali socialni demokratje v Ljubljani. V tem društvu bodo imeli telovadni odsek, pevski zbor, dramski odsek in plesne vaje.

lj **Hudi duhovi.** Kakor v soboto, tako je nektar tudi v nedeljo razburjal duhove po raznih delih mesta. Začetek je bil že popoldne v Hradskega vasi. Ko so na Anžičevem dvorišču italijanski delavci binali, pridejo mimo delavci Ivan Gugelj, Jožef Vrabec in Ivan Kopač. Brez najmanjšega povoda so ti Italjane razburili, naposled pa je Vrabec vrgel med nje debel kamen. Nato so si skočili v lase in naprej metali kamenje, pri čemur je eden zadel pri cesti ležečega delavca Kostanjevca ter ga na roki ranil. Ker se je bombardiranje nadaljevalo, je prišla policija in vse tri napadalce aretovala. Med mimi je bil najrabilnejši Kopač. Zoperstavljal se je policiji, slekel in tja vrgel suknjič ter si raztrgal srajco. — Ponoči sta prišla dva zidarja k neki baraki in sta začela tam prenočujoče delavce zmerjati in tako razgrajati, da je poklicani stražnik napravil mir s tem, da je oba odvedel v zapor. — Pred »Slonom« stasi skočila v lase dva potnika. Prvotno so delovale zausnice, ko sta pa začela vihteti palice, je nastopil stražnik in napravil konec »predstave«. — Tudi na Dunajski cesti je bilo precej nemira in je policija tri razgrajče proti jutru zasačila v nekem hlevu. Vsi trije so že dobri znanci kazenskega zakonika. — Ko so se jim do jutra ohladili možgani, je vsak dobil za svoje »delo« primerno plačilo.

lj **Nepreviden voznik.** Včeraj popoldne je po Bleiweisovi cesti nek voznik tako naglo vozil, da ga je moral opozoriti stražnik, kar pa ni nič izdalo, temveč je še hujše zapodil konja. Med dirom mu je padel na tla klobuk, katerega je šel pobrat, konja pa sta tako dirjala dalje, da je bila velika nevarnost za iz šole gredoče otroke. Neprevidnež se bode moral zagovarjati pred sodiščem.

lj **Ukraden** je bil potniku gosp. Emilu Pirnatu na Marije Terezije cesti štev. 14 izvesek s slovenskim emailovim napisom, vreden 94 kron.

NESREČA ZRAKOPLOVA »REPUBLIQUE«.

Pariz, 28. septembra. V mrtvašnici bolnice v Moulieusu, kjer leže nesrečne žrtve ponesrečenega zrakoplova »Republique«, so se v nedejo dogodili pretresljivi prizori, ko so prišli sorodniki žrtev. Starši poročnika Chaureja so obupno vili roke ob mrtvem sinu. Občinstvo je jokalo. Pogreb žrtev bo v Versaillesu.

ŽUPAN USTRELIL NA JAVNI CESTI OBČINSKEGA SVETOVALCA.

Iz New Yorka pišejo: Neka brzjavka iz Caracasa javlja, da je prejšnji župan Garcies ustrelil na cesti člana občinskega sveta Chaumierja, ker ga je ta obdolževal, da je poneveril javne denarje.

Ljudski shod na Rakekn.

V nedeljo, dne 26. septembra, je priredila S. L. S. javen ljudski shod na Rakeku na vrtu g. Josipa Steržaja. Shod je trajal nad dve in pol ure.

Sklicatelj g. kaplan Podbevšek otvoril shod. Za predsednika se soglasno izvoli župan g. Iv. Fatur.

Deželni poslanec g. Kobi poroča o deželnem zboru in o delovanju poslancev S. L. S. Izroča zborovavcem pozdrav gospoda poslanca Žitnika, ki zaradi boleznih ni mogel priti. Govori o posojilu, dovoljenem deželi za podpore pri gospodarstvu: za ceste, izboljšanje pašnikov, za vodovode itd. Zadeva velikega vodovoda Cerknica-Rakek je že na dnevnem redu deželnega zbora, in je popolnoma gotovo, da se bo spomladi že pričelo z delom. Tedaj skrbite, da boste tudi zaslužek pri vodovodu dobili domačini! Dalje govori o deželni zavarovalnici, o deželni banki in o izpremembi lovskega zakona.

Državni poslanec g. Goštinčar poroča o državnem zboru. Napredek naše države je zelo odvisen od narodnostnih preprirov, ki se čedalje bolj poostrujejo. Poslanci S.

L. S. so ves čas odločno nastopali za pravice slovenskega ljudstva. Ustanovili so »Slovenski klub«, vstopili v »Narodno zvezo« in pozneje v »Slovensko Jednoto«. Govori o vojaškem zakonu in njega polajšavah, o podporah, ki jih dobijo revne družine za čas, ko so njih člani klicani k vojaškim vajam, o dopustu vojakov za žetve. Dalje o melioracijskem fondu, iz katerega mora država prispevati za gospodarske potrebe, zlasti tudi za vodovode; o ureditvi davkov, o svojem predlogu za izsuševanje cerkniškega jezera, o nemško-zagrizenem ministru, katerega delovanje je skrajno škodljivo avstrijskim Slovanom: šole, bosanska banka itd. Takemu postopanju so se slovenski poslanci uprli in začeli obstrukcijo, ki je trmasto vlado že nekoliko omehčala in ji dela velike preglavice.

Obema govornikoma so zborovaci pazno sledili in njih poročila odobraval. Poslanec g. Drobnič je brzjavno opravičil svojo odsotnost.

Na predlog g. kaplana Pavlina sta se soglasno sprejeli sledeči resoluciji:

1. Ljudski shod na Rakeku dne 26. septembra 1909 izraža poslancem S. L. S. zaradi njih odločnega nastopa v državnem in deželnem zboru — tu posebno zaradi predloga za vzakonitev samoslovenskega značaja Kranjske — popolno zaupanje, ter jih pozivlje, naj v državnem zboru ne odnehajo od obstrukcije, dokler vlada ne pokaže, da hoče biti pravična tudi Slovincem.

2. Zahvaljujemo se poslancem S. L. S., da so spravili zadevo prepotrebne vodovoda Cerknica - Rakek v dober tir, ter jih prosimo, naj odločno delujejo na to, da se vodovod čimprej izgotovi.

Na to so še govorili: Goštinčar, Podbevšek, phil. Jos. Puntar in dr. Rožič, na kar je predsednik shod zaključil z živolkici na poslance S. L. S.

Naše vžigalice!

➡ **Skrbite, da pridejo v vsako hišo naše vžigalice!** — Vsak trgovec, pri katerem kupujete, jih mora imeti, vsaka gostilna, v katero zahajate, vsaka naša gospodinja! — Dolžnost vsakega našega somišljenika je, da zažiga tobak in smodke le z vžigalicami »Za obmejne Slovence«!

Telefonska in brzjavna poročila.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE V SPLOŠNI SKUPINI NA GORIŠKEM.

Štrekelj propadel! — Kandidatje S. L. S. skoro gotovo zmagnili!

Gorica, 28. septembra. Uradni podatki iz tolminskega okrajnega glavarstva so naslednji: naši kandidatje 2865 glasov, liberalni 1759 glasov, socialni demokratje 108 glasov. — Uradni podatki iz sežanskega okrajnega glavarstva: Kandidatje S. L. S. so dobili: Manfreda 1551, Fon 1539, Jerič 1623; liberalni: dr. Franko 2337, Kržižič 2375, Štrekelj 2326. Štrekelj je dobil na Krasu najmanj glasov! Iz goriškega okrajnega glavarstva še ni uradnih podatkov, pač pa imamo privatne podatke, ki izkazujejo v goriški okolič za kandidate S. L. S. 6253 glasov, za liberalce 5373 glasov. Ker so socialni demokratje v celi deželi dobili 1110 glasov, so, ako so privatni podatki popolnoma zanesljivi in ako bodo uradno potrjeni, vendarle zmagnali vsi kandidatje S. L. S., vsekakor je pa že zmagal kandidat S. L. S. Jerič in Štrekelj propadel. Uradna komisija se je sestala danes ob 8. uri jutraj, a svojega dela pred polnočjo ne bo dokončala. Ako bo ožja volitev, se bo ista vršila še-le prihodnji tork in ne v nedeljo. Slovenci v Gorici bodo volili laške krščanske socialce.

OGRSKA KRIZA.

Budimpešta, 28. septembra. Ob velikem zanimanju se je sešel danes ogrski državni zbor. Predsednik Justh je naznanil, da je poslanec Nagy vložil interpelacijo radi imenovanja predsednika kraljeve kurije, a da interpelacije ne dá prečitati. (Gibanje med poslanci.) Weckerle je naznanil, da je vladarju podal svojo demisijsko in da bo sedaj kralj vodil večino. Košuta, sprejel v adjidenci, Poslanec Hollo je slavil Košutovo izjavo, da stopi v opozicijo, ako ne doseže zahtev neodvisne stranke, posebno je slavil Košutovo izjavo ob odkritju 53-tega spomenika Košutovemu očetu v Pezelu, kjer je Košut dejal: Mi moramo napraviti domovino neodvisno in moramo temu cilju vse žrtvovati. Med govorom je bila prirejena Weckerlu demonstracija, češ, da je on zakrivil, da ni dosežena ogrska samostojna banka. Hollo je klical: »Ce bomo vstrajali, bomo vse dosegli«.

Budimpešta, 28. septembra. Situacija je obupna. Ni upanja, da bi se kriza mirnim potom rešila. Apponyi je dejal, da gotovi krogi pritiskajo na vladarja, naj se ne uda. Avdijenca Košutova pri vladarju bo razbistrila položaj.

POLITIČNA GENERALNA STAVKA V TRIDENTU.

Trident, dne 28. septembra. Včeraj zjutraj je izbruhnila politična generalna stavka, ki je zaradi tega zanimiva, ker se je udeležujejo tudi delodajalci. Ta stavka naj bi bila v prvi vrsti demonstracija proti izgonu odgovornega urednika lista »Il Popolo«, profesorja Mussolini, ki je bil oproščen obtožbe zaradi razširjanja konfiskovanih člankov, a kljub temu izgnan iz Avstrije ter so ga že odpravili na mejo. Stavke se udeležujejo zlasti črkostavci, delavci plinarne in elektrarne. Izdajatelji časopisov so se pridružili štrajku in noben list ni izšel. Ker so iz zaporov izpustili še pet aretovancev, osumljenih veleizdaje, zahtevajo voditelji štrajka kategorično, da se izgon Mussolina prepove. Demonstracijski obhod stavkujočih se je vršil v popolnem miru. Vlada je storila vse potrebno za slučaj kakih neredov. Plinarna in elektrarna sta zastraženi.

ŠTAJERSKI DEŽELNI ZBOR.

Gradec, 28. septembra. Začetkom današnje seje deželnega zbora štajerskega se je videlo, da nekaj visi v zbornici. Nemci bi bili radi že danes prišli s predlogom, da je v štajerskem deželnem zboru dovoljeno le nemški razpravljati v zbornici, a se tega niso upali, ker jim je za danes nekaj strank odgnalo svoje podpise. Dr. Kukovec je utemeljeval danes svoj predlog za podporo po točki oškodovanim v ormoškem okraju. Izpogovoril je le en slovenski stavek, ostalo je govoril nemški. Za njim je govoril ptujski nemški župan Ornig, ki je čutil potrebo razkrivati svoje slovensko srce v tej nesreči ter pravil, kako skrbje Ptujčani za slovenske kmete in kako jih imajo radi. Poslanci »Kmečke zveze« so mu klicali, da imajo nemški Ptujčani le tedaj srce za slovenskega kmeta, kadar hočejo od njega kaj stržiti in z njim napraviti kupčijo. Poslanec »Kmečke zveze« Vrečko je utemeljeval svoj predlog o uimam popolnoma v slovenskem jeziku, nakar je postala zbornica nemirna. Ko je Vrečko končal, predlagal je dr. Korošec, naj se konstatira razmerje glasov. Nekaj poslancev nemške stranke se je odstranilo, drugi so obsedeli, tako da smo komaj prodrli z večino 5 glasov. Kaj drugega zanimivega v današnji seji štajerskega deželnega zbora ni bilo. V politični osek je zbornica od Slovencev izvolila dr. Korošca in dr. Jančkoviča.

POLOŽAJ V ČESKEM DEŽELNEM ZBORU.

Praga, 28. septembra. Včeraj sta bila poklicana k deželnemu maršalu princu Lobkovicu načelnik mladočelohov in član gosposke zbornice dr. Skarda in član gosposke zbornice dr. Eppinger. Posvetovanje je trajalo nad dve uri, a edinost se ni dosegla. Popoldne se je princ Lobkovic podal k namestniku grofu Coudenhove, ki vodi pravno akcijo, poročat o uspehi konference. Ker se doslej ni moglo doseči sporazumljenja, se tretje konference načelnikov še ne bo sklicalo; to se bo zgodilo šele tedaj, ko bo dana gotovost, da sta se oba narodna tabora zedinila glede dnevnega reda. »Češke Slovo« zahteva, da češki poslanci a limine odbijejo vse nemške zahteve in ne popuste Nemcem v nobeni točki.

Praga, 28. septembra. Poučeni krogi označujejo krizo za poostreno; položaj je skoro brezupen. Ker vlada do srede zahteva razjasnitve položaja, se bodo zadnji kompromisni poizkusi vršili danes, a nade so minimalne. Ako ne pride do sporazumljenja, deželni zbor ne bo imel nobene seje več, marveč bo odgojen ali zaključen.

SVOBODOMISELSTVO PROTI KATOLIČANSTVU NA ČESKEM.

Praga, 28. septembra. Vsled sklepa na zadnjem katoliškem shodu v Kraljevem gradu so na današnji god sv. Vavla vse katoliške organizacije poslale cesarju in prestolonasledniku protestne brzojavke proti protiverski propagandi, s prošnjo, da se veri nudi potrebno varstvo. Češka sekcija »Svobodne misli« in druge liberalne organizacije so vsled tega tudi brzojavile cesarju in prestolonasledniku, češ, da so pritožbe katoličanov neopravičene in da protestirajo proti temu, da bi se krono vleklo v strankarski boj.

VOŽNJE »PARSEVALA III.«

Frankobrod, 28. septembra. Zrakoplov »Parseval III.« je včeraj zjutraj od-

plul v Mannheim, kamor je došel ob 1. uri popoldne. Ob povratku je plul nad Wormsom in Frankenthalom.

ZRAKOPLOVEC LATHAM V BEROLINU.

Berolin, 28. septembra. Francoski aviatik Latham se je dvignil ob 3. uri 26 minut v zrak na Tempelhoškem polju. Ob 3. uri 50 minut je priletel nad Johannesthal, kjer se je srečno spustil na tla. Za ta zlet je rabil samo 24 minut.

PRI VOŽNJI S ČOLNI UTONILA.

Essen, 28. septembra. Več mladih ljudi se je v nedeljo vozilo po reki Ruhr s čolni. Pri menjavanju prostorov se je nek čoln preobrnil in trije mladeniči so padli v vodo. Kljub hitri pomoči so rešili samo enega, ostala dva pa potegnili iz vode že mrtva.

GROZEN SAMOUMOR ŽENE.

Praga, 28. septembra. V Kraljevih Vinohradih je izvršila 28-letna delavčeva žena Ana Dupin grozen samoumor. Polila je celo stanovanje, polihstvo in še sebe s petrolejem ter zažgala stanovanje. Nato se je pa še sama obesila na oknu. Stanovanje je bilo naenkrat v plamenu. Ko so prihiteli ognjegasci, so skušali rešiti obešeno Dupin, a ogenj je prežgal vrv in napol zgorelo truplo je padlo na cesto pred zbrano množico. Truplo so odpeljali v mrtvašnico, ogenj pa so pogasili.

Po prestanih ošpicah

je SCOTT-ova emulzija najzanesljivejše sredstvo, da se izognemo resnim boleznim. Kdor prvič poskusi Scott-ovo emulzijo, se začudi, kako naglo more obnoviti izgubljene moči. Dober sloves, ki ga povsod žvija

Scott-ova emulzija

temelji poglavitno na čistoti in izbornosti vseh njenih snovi.

Celo na najbolj občutljiv želedec in še tako oslabeled organizmu najugodnejše vpliva

Scott-ova emulzija.

Le Scott-ova emulzija je prava in neprekoslaven vzor-emulzija.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 vin.

Dobi se v vseh lekarnah.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
27	9. zveč.	735,7	11,7	brezvetr.	oblačno	
28	7. zjutr.	35,5	11,0	sl. jug	dež	7,5
	2. pop.	35,2	12,8	sl. szah.		

Srednja včerašnja temp. 12,5°, norm. 13,3°.

Prekupi-agentje

ki žele zastopati znano banko in se baviti s prodajo zakonito dovoljenih srečk, dobe z visoko provizijo stalen in pošten zaslužek. Z malo kapitala se more zaslužiti mesečno 200 do 500 K on. Ponudbe je pošiljati na naslov: »Nove Fortuna« Budapešta U. Börse Postf. 38.

Hotel Tivoli,

Odda se več mesečnih sob od 24 kron naprej.

Učenca

za krojaško obrt sprejme Fran. Šoukal, krojač, Ljubljana Pred škotijo štev. 12.

2 konja

(dobra za tek) en polpokriti in en to-vorni voz, z vso pripravo za oba konja in

1 pisalni stroj »Remington« zadnji sistem (9), skoro nov, prodaja

J. Grobelnik, Ljubljana.

Pozor! Prodaja Pozor!

najnovije narejene obleke jesenske in zimske, za gospode, dame, dečke in deklice po naj-nižji ceni edino

2629 1 konfekcijska trgovina A. LUKIČ, Pred škotijo 19.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 28. septembra.

Pšenica za oktober	14,13
Pšenica za april 1910	14,13
Rž za oktober 1. 1909.	9,71
Rž za april 1. 1910	7,49
Oves za oktober	7,04
Koruza za maj 1. 1910	7,06

Efektiv: — — —

H. Volk, kemična pralnica Šoštanj, Štajersko

se priporoča za snazanje vsakovrstnih oblik itd. Cene primerno nizke. Delo solidno in se tekom tedna izvrši. Sprejemalnica za Ljubljano pri I. Magdiču, krojaču, Miklošičeva cesta 10.

Bolehajoči na pljučih in v vratu, astmatiki in bolni v grlu!

Kdor se hoče za vedno znebiti bolezni na pljučih ali v grlu, bodisi se tako trdovratna, ali astme, če je še tako zastarana in dozdnevno neozdravljiva, naj se obrne na A. Wolffsky-ja v Berlinu, N., Weissenburgerstraße 79. Tisoči zahvalnic je zadostno jamstvo za veliko zdravilno moč enega zdravila. Brošura zastoji.

Klavir (Stutz-flügel)

dobro ohranjen, se radi pomanjkanja prodajalca ceno proda. Naslov pove upravnistvo »Slovenca«.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistil. sredstvo

Seydlin Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul 7

Dobi se posred

Krasne klobuke za dame,

kakor tudi za deklice in otroke, najnovije mode, v največji izbiri priporoča po zelo ugodnih cenah

modni salon P. Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte, Ljubljana.

V odvetniško pisarno v Celju

se v kratkem sprejme

koncipijent (prednost ima substitut), sollicitator, steno-graf in eventualno strojepisec. Naslov v upravnistvo.

Podružnice

Spljet, Celovec

- In Trst -

- Delniška glavica -

- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih 1/2%

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice

Spljet, Celovec

- In Trst -

- Rezervni fond -

- K 300.000. -

Izdajatelj: Dr. Ignacij Žitnik

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Ivan Štela.